

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhile pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălănătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiiu, strada Măcelarilor 47

Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 or., — de două ori 12 or., — de trei ori
15 or. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 or. pentru
fie-care publicare.

Nunta muntenegreană.

Căsătoria între principele Petru Caraghiorghevici și principesa Zorca, fca principelui Nicolae al Muntenegrului, a atras atențiunea diaristiceii într'o măsură neașteptată. Se vede, că se dă o însemnătate deosebită politică căsătoriei acesteia. Fără a intra în niscari apretieri din parte-ne, pentru a arăta totuși însemnătatea politică a căsătoriei acesteia și cetitorilor nostri reproducem apretierile diarului „P. Ll.”, un diar, cărui nu i se poate denega cunoștința tainelor politice, fiind un organ, care este în contact cu guvernul unguresc și cu cabinetul de externe din Viena. „P. Ll.” în foaia de Luni seara țice:

Vulpea se pregătește de peregrinagiu evlavios. Principele din Muntenegru s'a socotit să facă o vizită de omagiu sultanului și la Constantinopole se fac toate pregătirile de al primi tocmai așa de sârbătoresce, cum fu primit principele Bulgariei. Ce speră vulturul munților negri să aducă dela Constantinopole, nu sîntem în stare a erui nici măcar aprosimativ, deoarece ce, ceea ce'i trebuie lui mai mult, tot așa de mult 'i trebuie și sultanului, adecă bani mărunți și pe lângă acestea la Constantinopole erau din vechime dedați, ca vasalii să aducă bani, nu însă ca ei să capete. Într'aceea ni se scrie despre combinațiunile politice, cari sînt legate de căsătoria princesei muntenegrene dintr'o parte, de altmintrea bine informată, următoarele:

Căsătoria lui *soi-disant* principe Petru Caragheorgevici cu princesa Zorca a provocat în opiniunea publică păreri de tot rătăcite. Presupunerea, că Petru va umbla să valideze energie pretensiunile sale în Serbia cu ajutorul Muntenegrului și — al amicilor rusesci —, este lipsită de ori ce temeiu. Prin legătura caselor Niegus-Caragheorgevici, ajung la valoare combinațiuni cu totul noue. În sferă bine informate este știut, nu de eri, că combinațiunea prealabilă a legăturii acesteia a fost abdicățiunea pretendentului la coroana serbească dela „drepturile” sale, care abdicățiune să facă posibilă pășirea, ce va avea să urmeze, a lui Nicolae I. de Muntenegru și de Brda, ca pretendent la tronul mării Serbie. Diplomații de meserie pot declara de o sută de ori, că nu știu nimic de această faptă ponderoasă, ea există și este tot atât de nedisputabilă ca și o faptă implinită. Dinastia Obrenovici este în timpul de față îndoit încomoadă pentru panslaviștii singuri stăpânitori în Rusia. Mai înainte dinastia profesează programa națională sârbă.

bească. Încă principele Miloș, mai târziu principele Mihail și apoi și mai și regele Milan au anunțat și au făcut cunoscut, că ei, credincioși origini lor, se simt numai ca domnitori sârbesci și de aceea nu pot avea altă problemă decăt ca Serbia să fie civilisată, liberă, avută și fericită. Principele Mihail a exprimat cătră un intim: Panslavismul este o înșelătorie vrednică de pedeapsă. Regele Milan unicul și singurul, care și-a consacrat viața ideii sârbesci nu poate cugeta altfel. „Totul pentru poporul sârbesc, nimic pentru năluca panslavistică”. Aceasta este, precum se știe, parola lui. Ce poate dar începe Katkoff cu un astfel de domnitor slav „egoist”? Nu e destul cu atât, Milan nu e nici diletant politic, el caută mântuirea țerei acolo, unde trebuie găsită, în legătură cu cultura apusană și cu grupa puterilor din mijlocul Europei, unde este astăzi punctul de gravitațiune al situațiunei și unde, după calculi omenesci, va mai fi încă timp îndelungat. Unui regent, care se îngrigesc de binele țării sale, nu'i plesnesce prin minte, a căuta razim în Rusia oficială, care e subminată și se clatină. A căuta mântuirea în Rusia neoficială, mare în intrigi, mică în fapte, nu'i poate veni în minte unui sârb pe tronul sârbesc. Panrușii au condamnat din motivele acestea pe Obrenovici și și-au îndreptat privirile spre Niegusi. Fiindcă Caraghiorgheviciii fără de rădăcină și fără de razim în sârbism, nu pot fi instrumente fecunde, așa l'au făcut ajutanți și satrapi ai Niegusilor, căror li s'a încredințat problema, a desgrupa coroana lui Dușan din ruine. În luna cea mai de aproape se va cununa principele Petru cu princesa Zorca. Festivitățile ce vor avê loc în curând în Cetinje însemnează începutul unui timp foarte agitat, firesce înainte de toate, pentru, însă nu exclusiv numai pentru Serbia.

Revista politică.

Sibiiu, în 18 Iulie.

Ministrul afacerilor externe, conte Kálnoky, fiind în țilele acestea la împăratul Germaniei Wilhelm în Gastein, fu decorat cu ordinul vulturul negru. Oameni de toate țilele nu află în distincțiunea aceasta nimic deosebit. O parte considerabilă însă a presei vede în distincțiunea aceasta o însemnătate „înaltă politică” și o aduce în legătură cu alianța austro-ungaro-germană. S'au, se întreabă o foaie, alianța astăzi nu mai este așa de puternică ca mai înainte? Distincțiunea aceasta să fie o resplăta pentru meritele câștigate de contele Kálnoky

în interesul continuității alianței! Noi așa credem, că nu poate fi în cele din urmă vorba nici de resplăta unui merit nici de câștigul resplății. Interesele de stat din amândouă părțile esclud o astfel de presupunere.

„N. fr. Presse” anunță, că o sută treizeci de fugari dela Ubli au sosit din Muntenegru în Cattaro și s'au prezentat autorității de aci; toți sînt puși sub priveghierea tribunalelor militare. De Sâmbătă se află în Cattaro și conducătorul principal al crivoscianilor. Petru Pop Samarghici încă a sosit din Muntenegru la Cattaro. Sâmbătă noaptea fu arestat fără veste egumenul mănăstirii ortodoxe dela Bania lângă Risano, Iosif Caturici, și între gendarmi fu adus la Cattaro, unde fu dat pe mână tribunalului militar.

După cum s'a telegrafat dela Londra la „Deutsche Ztg.” din Viena, puterile vor ca în timpul cel mai de aproape să negocieze cu România, ca să participe la rectificarea tratatului dela Londra. Toți reprezentanții puterilor mari, cari se află în Londra sînt de părerea că reprezentantul României trebuie invitat a se sfătui cu ei împreună în privința modalității ratificării, care, după cât se știe, are a se subsemna în 13 Septembrie. De aci conclud unii, că România nu va fi invitată numai ca să subscrie lângă puterile mari tratatul dela 13 Maiu, ci că este intențiunea, a se căuta o formă, după care, fără a se decide din nou discușiunea, să se constate în public participarea regatului român la tratat și în chipul acesta să se satisfacă pretensiunilor României. „D. Ztg.” revenind într'un articol de fond asupra afacerii acesteia pune întrebarea, nu cumva diplomația austriacă trebuie să înregistreze o înfrângere nouă, și termină, după ce sfătuesce pe diplomația austriacă să nu fie concesivă, să lase România în soartea ce o merită.

„Moniteur de Rome” explică alianța germano-austriacă. Este cu puțință că explicarea nu coresponde intențiunilor din Vatican, ci stîrnesce presupusul, că din partea curiei romane să intenționează folosirea alianței ca mijloc de presiune asupra guvernului prusian. Cu alte cuvinte, alianța dintre Germania și Austro-Ungaria, papa și cu cardinalii săi vrea să o folosească pentru a îmblânzi pe guvernul prusian ca să facă concesii în cele bisericesti politice. Alianța, țice foaia dip Vatican, pentru guvernul actual austriac, are preț numai dacă principele Bismarck va căuta să câștige lauda papii; în Viena se așteaptă cu impaciță supunere completă din partea guvernului prusian voinței curiei în cele politice bisericesti. Nu de mult știea

FOIȚA.

Cristian Waldo

sau

CĂILE NOROCULUI.

Roman de George Sand.

(Tradus din franțozesco de E. B.)

(Urmare).

— O Doamne! I s'a întemplat tatului meu, care a fost ca și mine, advocat și profesor de drepturi, că a vîdut fantoma unui om, condamnat, trecuseră peste țece ani, pe nedrept la moarte, care i-a cerut dreptate pentru copii săi despoiați și rehabilitarea reputății sale. El a vîdut fantoma aceasta sub spênzurătoare, trecând într'o țic peacolo. El a esaminat afacerea, a aflat, că fantoma i-a spus adevêrul și a câștigat procesul. Fără îndoială fantoma aceea a fost o iluziune, dară el a fost un apel la consciința tatălui meu. Și de unde-i venise acest apel? Din fundul mormântului? De sigur că nu; sau din cer, cine știe?

— Ei, bine domnule Goefle, ce conchiți din aparițiunea Dtale de ațic-noapte?

— Nimic, scumpe amice; dară uneori eu sînt, ou puțin chinuit de ideea, că baronesa Hilda a fost doară o victimă calumniată, și că Dumneșeu a par-

mis, nu doară să mă cerceteze sufletul ei, ci să fie spiritul meu cuprins de amintirea sa, până ce îmi represent chipul ei, pentru ca să-mi vie voința de a recerca adevêrul.

— De ce a fost acusată baronesa aceasta vestită?

— De o minciună cutezătoare, cu scopul de a spolia pe baronul Olaus de moștenirea sa legitimă.

— Ei, domnule Goefle, te rog și de istoria aceasta, vrei? Eu doresc foarte de a o ațic, decând ai vîdut Dta năluca.

— Da, da, o să țic-o spun; că nu e lungă.

„Baronul Magnus de Waldemora, care se numea în țeara aceasta marele iarl (deși iarl înșamă contele) pentru-că sub titlul de iarl se înțeleg în deobște toți nobilii de o importanță oare-care; baronul Magnus, țic, avea doi fii. Cel mai mare Adelstan, era viciu, iute, aprig; al doile, Olaus, care se numește astăzi omul de zăpadă, era blând, lingușitor, zelos. Amândoi mari, frumoși și voinici, erau mândria părintelui lor. Averea considerabilă, un avantaj foarte rar în țeara noastră, unde bogățiile nobililor au suferit foarte mult prin „reducțiunea dela 1860”. La noi nu există dreptul primogenitiei, fii împart în părți egale; dară deși împărțită, ai crede, că o moștenire așa frumoasă, ar fi multămit ambiția ambilor frați și dacă un fiu de familie, părea incapabil

de jalușie, Olaus de sigur părea așa: el era un tînr aședat și ceva batjocuritor, părintele său îl prefera încâtva și el plăcea în deobște mai mult decăt fratele său cel mai mare.

„Acesta avea un caracter nobil, dară francheta sa era cam aspră. De tînr el arăta spîrit întreprindător, aplecat spre călătorii și înoiri. În vîrstă de trei-țeci de ani, el percurse Europa și aduse din Franția idei filosofice, de cari să înspăimântară membrii familiei sale, chiar și părintele său. Ei voiau să l'însoare și el consimțea; însă el pretindea a alege după inima sa și a luat o persoană tîneră, care o cunoșcea din Franția, pe frumoasa Hilda de Blixen, o orfană dintr'o familie nobilă daneză, care însă nu posedea nimica, decăt spiritul său, grația sa și virtutea sa. Aceasta este mult, vei țice dta, și eu sînt cu totul de părerea dtale. Așa a fost și părerea bătrânului baron Magnus, care, după ce-l dojenise pentru căsătoria aceasta de amor, consimți a țubi și a cinsti pe noră-sa. Unele persoane pretind, că Olaus fu amăgit de împăcarea aceasta, și el ar fi lucrat a tulbura relațiile între tatăl său și Adelstan. Se mai și țice, că baronul Magnus, care era încă sănêtos și voinic, ar fi murit prea repede. Întemplările aceste s'au petrecut de mult și n'au nici decum doyeți.

Sigur este, că în momentul cînd s'a făcut împărțirea moștenirii, a isbușnit o neînțelegere seri-

în înțelesul acesta și „Prager Abendblatt“ și așa se pare că în *non sensul* acesta, încet cu încetul, se arată oare-care metodă. „N. fr. Presse“ constată cu durere, că în Austria sînt oameni, a căror punct de mîncare este, că Austria trebuie să facă politică catolică; dar că Bismarck va primi a i se dicta dela Viena politica bisericăscă, nu cred nici cei mai credincioși.

Răspuns de diar oficial rusesc.

La atacurile presei germane și austro-ungare privitoare la politica rusească, guvernul rusesc a răspuns printr'un articol publicat în diariul oficial „Kijewlianin“, care a fost reprodus de toate diarele rusești.

În acest articol se ține între altele:

„Ce privește vederile răboinice ale partidei panslavice presa germană și informațiile din regiunile fantasiei; nu începe însă îndoială despre aceea, că patrioții ruși vor concede Europei ca să se decidă asupra intereselor Rusiei. Asemenea patriotism nu este numai în domnul Katkoff sau în contele Ignatieff ci el este propriu întregului popor rusesc. Politicii din Viena, și preste tot cei din Europa, pnteau veni de mult la convicțiunea, că ei din partea Rusiei pot fi liniștiți însă numai până când nu vor atinge interesele vitale ale acesteia. Îndată ce însă vre o putere se va atinge de onorul Rusiei sau va ataca adevăratele ei interese, va împingea o respingere nerisistibilă. Fie cine va fi pe vremea aceea în fruntea diplomației rusești, aceasta nu schimbă întru nimic situațiunea, rezultatul e tot unul și același, căci diplomația rusească în afaceri importante nu poate lucra contra dorinței poporului rusesc, acest adevăr se documentează prin anii 1863 și 1877.

E prin urmare lucru ciudat dacă chiar și în diare serioase cetim, că trebuie să se pună capet influinței partidei panslavice, care se bazează pe opiniunea publică din țeară. Contele Ignatieff care a băgat atîta frică în acel diariu, nu mai conduce afacerile și Domnul Katkoff nu le a condus nici odată. Dacă acești doi oameni au vre-o influență, aceea este de natură morală și ușor găsim mijloace spre a o sista. Se înțelege că Europei i ar conveni, dacă partida patriotică ar fi fără nici o putere, ceea ce lucru cu neputință; supere-se Europa și neliniștească-se cât va voi, pentru aceea nu se vor stinge patrioții în Rusia; și vor împingea simpatii în țeară.

De cât toate aceste este mai interesantă împregiurarea, că fantoma spiritelor panslavice impresionază și pe organele de publicitate, cum e „Norddeutsche-Allgem. Zeitung“, și i dă ansă la argumentațiuni curioase, privitoare la importante chestiuni politice. Nu de mult apără în organul principelui Bismarck o corespondență din Viena cu privire la lupta dintre germanii-austrieci centraliști și ministerul Taaffe.

Organul principelui Bismarck constată că aceea ocaziune o faptă indisputabilă, când ține, că organele rusești nu simpatisează cu politica federalistică a contelui Taaffe, consecunța dedusă din această faptă este înse volnică și neexactă. Întrebarea nu zace în „simpatie“ sau „antipatie“ ci în aceea, pentru ce simpatisăm sau nu simpatisăm? Dacă s'ar fi ocupat „Nord d. Allgem. Zeitung“ cu această întrebare, răspunsul ei ar fi fost cu atît mai clar, cu cât presa rusească n'a făcut secret din

oasă între cei doi frați și la o discuțiune a intereselor lor, la care a fost tatăl meu de față i-a scăpat baronului Adelstan a ține lui Olaus, care-i reproșă cu destulă blîndeță, că a trăit departe de tatăl său și a prețerat călătoriile, datorințelor și sarcinilor familiei:

„— Tatăl meu n'a știut nici o-dată ce valoare are amorul dtale ipocrit. El poate că o scie astăzi în fundul mormântului său!

„Vivacitatea lui Adelstan și moderațiunea lui Olaus făcură pe tatăl meu să dojenească franc bănuiala grozavă, ce părea a o fi exprimat fratele cel mai mare. Acesta n'a stăruit, dară nici părerea nu și-a schimbat-o. Se spune de el multe vorbe de felul acesta, care au rămas fără dovadă, dară nu fără importanță în memoria unor persoane din giurul său.

„Baronul Magnus nu făcuse economii, ce ar fi permis unuia din frați să rescumpere partea sa din proprietatea imobilă. Era dară vorba a vinde pămînturile și castelul; Olaus nu voia să primească pensia oferită de frate-său, care totuși era mai considerabilă decât aceea, care i se oferea lui însuși la casă când i-ar rămâne proprietatea lui. Cu toate aceste el a trebuit să se supună: nu se găseau cumpărători. Castelul acesta mare, într'o țeară depărtată, la frontierele deșertului, nu se mai potriveau cu obiceiurile lumei moderne, care tinde a se

el. Contra politicii federalistice, urmărute astăzi de ministrul Taaffe n'avem în princip nimic; sînt împregiurări, în cari pentru un stat conglomerat asemenea politică este unica posibilă; se poate însă obiecționa foarte mult contra modului de execuțiune și a rezultatului acestei politici. Politica federalistică a contelui Taaffe nici pe departe nu duce la egala îndreptățire a tuturor naționalităților, din cari se compune Austria, după cum vedem prototipul acesteia în Elveția, ci ea a ațîtat lupta între naționalitățile monarhiei Habsburgice, ci a servit ca cel mai tare se apese pe cel mai slab. De oare-ce însă între cei slabi se află între alții și o parte din rassa rusească (în Galiția și Bucovina) politica, care produce asemenea rezultate nu ne poate fi simpatice nici din acest mic motiv. Dacă publicisții ruși n'ar fi conduși de simpatiile pentru nefericită răsă rusească din Galiția de ost, ci ea ar fi condusă de planuri răboinice, atunci ar trebui să se bucure de terorismul polon din Galiția, căci acest terorism face pe consăngenii noștri din Galiția ca fără voe să-și întorcă privirea asupra Rusiei. Deoarece însă pre noi nu ne conduc asemenea planuri, publicisții ruși se indignază, vedînd nedreptatea, au antipatii față cu o politică, care pre cel slab l dă jertfă celui mai tare. Asemenea de vădit este și al doilea motiv a antipatiei societății rusești față cu politica contelui Taaffe. Rusiei i-ar veni foarte preste mână, dacă Austro Ungaria s'ar preface în Ungaria-Polonia — sau după s'a exprimat un senator magistratul din Viena, „resurrectio Poloniae“ ar însemna „finis Austriae.“ Politica actuală poate avea și aceea urmare, că după oprimarea opoziției germane soarta monarhiei habsburgice se cadă în mîna a două națiuni egoistice, în a polonilor și a cehilor. Cumcă Rusia nu o voescce aceasta, numai trebuie dovedit; că o dorește Austria și Germania? Noi ne îndoim. Polonii nutresc asemenea dorințe și pentru Polonia rusească, ca și pentru Posen. Se înțelege dorințele polonilor nu vor neliniști pe nime, cât timp trăiesc întemeiătorii unității germane — împăratul Wilhelm și principele de Bismarck; vor fi însă lucrurile permanente? Separatismul în Germania încă nu a murit cu desăvîșire și viitoriul e plin de negură și nesigurantă. Pacea europeană pe care o dorește Rusia, și credem și Germania, la nici un cas nu va fi asigurată prin o Ungarie Poloniă — dacă e chemată aceasta se ocupe locul Austro-Ungariei.

„Pester Lloyd“.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Halmagiu, 22 Iulie. Dle Redactor! Pe și ce merge trebuie să esperiăm cum după disolvarea com. Zarand o mână de oameni, până acum ne luați în considerare, oameni fără trecut și merite, companiați și de unii ampoiați importați în acest ținut, — încep a ne persecuta în toate direcțiunile; încep dilnic a influența poporul în drepturile lui; iară dacă aceasta nu li succede recurge la calumniare; aruncă epitetoane ce stau sub demnitătea critice în fața celor, cari spriginesc pe popor în esecitaarea drepturilor lor.

Permite Dle Redactor a demunstra cu un exemplu, din care ori și cine ușor va pută judeca, încât sînt basate aserțiunile premerse.

apropia de capitală și de provinciile sudului. Tatăl meu a reușit a ficsa limpede venitele și chieluelile proprietății, pe baza căroră a ficsat cifra rentei, care s'ar da unuia din frați, de acela, căruia i-ar rămănea dominiul și amândoi s'au înțeles a trage la sorți. Soartea a favorizat pe cel mai mare.

„Olaus n'a arătă nici o supărare, dară se ține, că el ar fi simțit regrete violente, că s'ar fi plîns prietenilor săi de nedreptătea destinului, care l'a scos din castelul părinților săi, pe el, care era dat la viața dela țeară și care iubea odihnă, pentru a da reședința aceea frumoasă unui spirit înconstant și neodichnit, precum era acela a lui Adelstan. Cu plîngerile sale, cu enunțări intime, împreunate cu o dărnice liberă față cu numeroșii servitori ai casei, el și-a făcut într'ensa un partid, care amenință pe fratele său cel mai mare cu dificultăți în conducerea afacerilor și în autoritatetea casnică.

„Fiind tatăl meu silit a petrece aici mai multe săptămăni pentru a aplană diferențele, a observat starea lucrurilor; dară el era încât-va dat la spectacolul monoton a rivalității de familie și el poate n'a considerat cum se cade caracterul franc și loial al fratelui celui mai mare. Dincontră el s'a simțit câștigat prin lingușirile și aparența inimă bună a lui Olaus, încât i-a acordat, cu esecțiunea ce-

În săptămăna trecută se întimplă alegerea de notar cercual în Aciua. Poporul știind însemnăteatea acestui post s'a folosit de dreptul alegerii, alegînd din indemnul său propriu cu frumoasă majoritate de voturi pe dl Andreiu Putici, de oare-ce capacitatea, pregătirile acestuia, împregiurarea, că dlui a mai reprezentat un cerc notarial, a dat destule garanțe, că va fi totdeauna la culmea misiunii, datorinței, va ține cu sântenie în vedere interesele comunelor concređute conducerei dlui; și va da sprigin întru progresare, perfecționarea bunăstării lui spirituale și materiale, dar mai cu seamă îl va păzi de ori ce influențare în libertatea și posesiunea lui individuală.

Resultatul alegerii, la care mai mult a contribuit conduita poporului, apoi tactica esemplară a dlui pretore Ortutay, — ne-a satisfăcut pe toți nu numai din motivul, că noul ales este chemat și demn de a conduce acel cerc, dar și din motivul, de oare-ce ne uitam cu ingrire înaintea alegerii, știind prea bine, că „frații noștri“ în frunte cu judele cercual Zubor exploatează toate mijloacele spre a pută reuși cu fratele acestuia, un feciorandru fără de nici un trecut, care n'are alt merit, decât că e fratele judeului.

Vedînd cum alegătorii își validitează dreptul lor, „frații noștri“ recurge la palavre și calumnii, susținînd într'o foaie kossutheană, că atît sub durata conferenței, ce s'a ținut în ziua premergătoare de alegere, cât și după consultare „unii agitatori“ (!) au exprimat „principii vătămătoare pentru stat“ (?), apoi „sub masca naționalismului“ au agitat, fanaticat poporul și mai tractându-l și cu spirituoase au „forțat“ alegerea candidatului român. Totodată fu compilat un protest contra alegerii, pe care îl iscălită vre-o câți-va, dar denegînd preotul din Lazuri subscrierea și ceialalți s'au retras și astfel judele Zubor s'a putut delecta în charta bianca, ce i s'a trimis.

Dar ținuta notiței din foaia „Arad és Vidéke“ era atare, încât ne-am acceptat la lucruri și mai mari. Și într'adevăr în numărul 141 apără un articol subsemnat de oare-care „Koltai Horváth Géza“, altcum un posesor, care, se nu ținem în ceas reu, așî-mâne o se ajungă la sapă de lemn; în acest pamphlet începe a cleveți contra alesului notar, denegându-i capacitatea de conducere, afirmînd că n'are alt merit decât acela, că e „român“ și făcînd, apel la comisiunea centrală comitatensă a nu-l întări; spre a da mai mare pond argumentelor obsearvă, că Putici a protestat singur la timpul său contra introducerei limbei maghiare în administrația acestui comitat. Mai departe denunță pe socru acestuia (jude reg. în Békés) afirmînd, că acesta, „cel mai periculos dacoromân“ de pe vremea lui Hodoș și Borlea, acum a fanaticat poporul în favorul generelui său; atrage apoi atențiunea corporațiunei judeciale asupra st. jude din chestiune, ca asupra unuia, care dejosesece autoritatea postului, ce ocupa.

De sine se înțelege, că toate acestea sînt calumnii, pe cari ni le spun fără de nici o rușine unii indiviđi îngâmfăți și infuriazăți, pentru că n'au putut seduce pe popor, să aleagă pe un feciorandru numai din simpla cauză, că acesta e fratele judeului Zubor, dar care nici capacitate nici pregătirile necesare nu le posedă.

Altcum sîntem convinși, că toate acestea nu au eșit din penaa dlui Horváth de Kolta. Scim noi

știunior de echitate, în cari tatăl meu susținea nivelul unei imparțialități rigoroase, simpatiile sale și preferența sa. Tatăl meu a părăsit castelul după ce a cercat a face dintr'ensul reședința ambilor frați. Olaus părea că dorește să-i fie permis ași ținea un popas în Stollborg. Adelstan a refuzat cu o firmitate, ce părea cam dură.

„Îndată ce plecase Olaus la Stockholm, unde avea să se aședă, Adelstan și a luat pe nevasta sa la sine, care remasă în decursul discușiunilor la o pretenă în Falun, împreună cu fiul seu în etate de vr'o câte-va luni și tinera economice s'a instalat în Waldemora. Pe vremea aceea, se pretindea, după multe bănueli și vorbe deșerte, că s'a descoperit un secret, ce tinerii consoți nu l'a destăinuit nici când publicului. Baronesa Hilda, se ține, a fost catolică. Se istorisea, că crescută în Franca, ea era sub influența unei mătușe și a împregiurimei sale, că s'ar fi ocupat în mod nesocotit cu studii teologice, și că s'ar fi rătăcit, prin mândria științei, până a se lăpăda de religiunea părinților săi, pentru că o află prea nouă. S'a și dis, că împregiurimea sa o a făcut se vadă minuni false și că i-a răpit jurămintele nesocotite. Eu nu-ți pot da deslușiri în privința aceasta. Eu nam cunoscut pe baroneasa aceasta, deși am fost în poziție de a o cunoaște, dară nu mi s'a dat ocaziune. Se ține, că ea a fost foarte inteligentă și serios instruită. Este foarte cu puțință,

pre bine, că dlui e bun mijloc și unealtă pentru alții; și ne mirăm, ce se amestecă dsa în afacerea aceasta, când nici alegător nu este, nici nu aparține aceluia cerc?

Pricepem însă, dacă judele cerc. Zubor înduplecă pe posesorul din Acia se protesteze contra alegerii și mulțămită intrigelor dlui, că apelațiunea, respective protestul e în mâinile vice-comitetului.

Nutrim firma speranță, că organele concernente vor judeca bine, vor lua în considerare impregiurările și nu se vor opune contra voinței poporului din cercul amintit, încât pentru domnii Zubor și Horváth de Kolta, dacă dlor le place a denunția, a calumnia și a pune în mișcare toate mijloacele nepermise cu scopul de a nulifica alegerea unui bărbat demn și apt numai din cauza, că acesta e român; dacă dlor le convine de minune a-și bate joc de un amplotiat român timbrându-l de agitator, de dacoromân periculos, apoi fie-ne permis și nouă a spune adevărul.

Scie bine dl Zubor, că preoții din Lazuri și Măgulicea căpătară o livadă prețuită în 200 fl., pentru o sumă bagatelă de 60 fl., cu condițiunea se aducă la urnă pe toți alegătorii din comunele lor în favorul fratelui dlui; scie prea bine dl Zubor, dar și dl de Kolta, că judele din Mermesci cumpărând pășiunea și fēnul a primit de tovarēși pe unii din Ciuciu, dar tot dlor interțiseră preoților cosirea livezii, nu altcum ordinară judeului din Mermesci a delătura pe tovarēși; veți bine preoții nu putură asigura voturile promise, ear cei din Ciuciu votară cu Putici. Și apoi dlor mai acuză pe alții, că s'au folosit de mijloace nepermise? Dar tot despre judele Zubor sē vorbesce, că ar fi influențat asupra unora și altora, ca se voteze cu fratele lui; dacă aceasta aserțiune e basată, deși noi o comunicăm cu rezervă, apoi e cu cale a atrage atențiunea corporațiunei judiciuale și asupra dsale.

Din cele espuse va judeca ori și cine, cu câtă îndrăsneală purced unii indiviți în atari casuri, când pentru interesele lor private nu se sfiesc a insulta, a calumnia chiar pe acel popor, căruia voesc a-i da un oficiant, care în loc de a-l sprigină pe acela cu aceea își începe activitatea, că îl scurtează în drepturile sale cardinale.

Ne mângăiam însă sciind, că acest popor este încă necorupt, este întreg și sănētos și care nu permite a fi influențat de loc, ba mai bucuros suferă chiar și terorizarea, dar totdeauna își apără cu cerbiciă interesele vitale.

Proiectul de lege pentru scoalele medii.

(Urmare).

Capitul III.

Institute medie private.

§. 55. Corporațiuni și singuratici pot înființa și susține gimnasil, scoale reale private și institute de creștere private cu curs corespunđătoriu acestora, dacă conducerea și direcțiunea o vor încredința indiviților, cari se vor înființa în acele institute. Afară de aceste pot propune în aceste institute numai persoane cari, pentru specialitatea lor sau posed diplomă, sau cel puțin au făcut cursul de 4 ani pentru profesură la scoalele medii. Cu privire la manualele și recuizitele din aceste institute medii private rămân dispo-

că ea a cređut, că mintea și conștiința sa este interesată la schimbarea aceasta a religiunei și, încât mē privește pe mine eu, achitez în mod foarte filosofic amintirea sa. Din nenorocire, opiniunea publică n'a avut credința aceasta. În Svedia, lumea este foarte atașată pe lângă religiunea statului. Disidenții îi poți numera; lumea îi condamnă, ba chiar îi persecută, nu așa crudel ca în vremile mai puțin luminate, dară încă în destul pentru a le face traiul anevoios și amar. Legea permite ai esila.

„A fost dară un scandal grozav, când lumea a sciut sau când a cređut a sci, că baroneasa, pe care lumea arareori o vedea la predica parochiei sale, și a făcut în secret, în vechiul pavilion, unde ne aflăm noi acum, o capelă cu hramul fecioarei Maria și că în lipsa slujbelor făcute de un preot de religiunea sa, ea a practicat însași devoțiunea particulară, încât țeranii vorbeau de vrăjitorii. Nefăcând însă baroneasa nici un proselitism și nevorbind nici când de religiunea sa, spiritele se linistiră cu inceptul. Ea a răspândit multe binefaceri și grația spiritului ei a învins multe prejudețe.

„Tinerii consoți erau așeđați în Waldemora vre o trei ani, și aveau un fiu pe care-l iubeau cu idolatrie. Blandeța baronesei a stēperat asprimile pricinuite de spiritul independenței și de iubirea adevărului a bărbatului său; lumea se atașă pe lângă

sișiile, cari sânt în valoare pentru scoalele medii de sub dispozițiunea și imediata conducere a ministrului de culte și instrucțiune publică.

(Propunerea Escelenței Sale: **Miron Romanul:** Confesunile, corporațiunile și singuratici, cu observarea dispozițiilor din §. 2 pot înființa și susține, gimnasiu privat, scoală reală private și institute de creștere private cu curs de învățământ corespunđătoriu aceloră, dacă conducerea și direcțiunea o vor încredința persoanelor, cari au diploma de profesor pentru cursul din acele institute, sau este calificat pentru favorurile excepționale cuprinse în §. 29).

§. 56 Dacă se intenționează înființarea unui institut de creștere sau învățământ, proprietariul institutului obligat a o face aceasta cunoscut cel puțin cu patru luni înainte de deschidere oficiului comunal din preună cu organizarea institutului, a planului și a puterilor didactice din el, apoi pe calea inspectorului districtual de scoale se va încunosciti și ministrul de culte și instrucțiune.

Până ta respunsul ministrului institutul nu se poate deschide

§. 57. Ce privesce localitățile de scoală pentru institutele private se susțin tot acele norme, cari sânt cu privire la institutele de sub conducerea și dispozițiunea ministrului de culte și instrucțiune publică, cu adaugerea, că în o clasă nu pot fi mai mulți de 30 elevi.

(Propunerea Escelenței Sale **Miron Romanul:** În scoalele medii private cu privire la manualele de scoală întrebuinate, la aparatele de învățământ, mai de parte cu privire la localitățile institutului și numărul elevilor din singuraticile clase sânt obligătoare dispozițiile §. 8 și 17 din aceasta lege).

§. 58 Dacă în vre-un institut de creștere privat nu sar observa dispozițiile acestei legi sau ar da guvernul preste unele neajunsuri morale, ori direcțiuni contrarie statului, el poate ordina cercetare, și în urma rezultatului poate închide respectivul institut, în casuri estraordinare poate suspende învățământul și înaintea decurgerei investigațiunei.

§. 59 Elevii din institutele private testimoniu valid și care sēl îndreptățesc de a fi primit în ori ce institut public pot primi numai pe baza examenului făcut la institut mediu public.

Asemenea esamene se fac la finea fie căruia an.

În casuri excepționale pentru facerea examenului din doue clase într'un an în înțelesul §. 14 poate da concesiune ministrul de culte și instrucțiune publică.

(Propunerea Esc. Sale **Miron Romanul:** La scoalele private se fac esamene cu finea fie căruia an.

Din scoalele private în cele publice pot fi primiți numai acei elevi, cari satisfăcând condițiunilor din §. 15 al acestei legi au primit testimoniu dela un institut public, care îl îndreptățesc de a fi primit.)

Capitulul IV.

Despre calificațiunea profesorilor dela scoalele medii.

§. 60. Pentru calificarea profesorilor scoalelor medii ministrul de culte și instrucțiune publică va organiza la universitățile maghiare câte-o comisie organizătoare a cărei membrii sânt profesori dela scoale mai inalte, cari se ocupă cu predarea și cultivarea în special a obiectelor esamenelor. Afară de acestia mai poate denumi în grupele speciali și astfel de membrii, cari deși nu sânt profesori la scoale mai inalte, totuși se ocupă în special cu științele.

Miron Romanul: În loc de universitățile maghiare sē se dăcă universitățile patriotice.)

§. 61 Pentru profesură la scoalele medii se poate califica, dacă va documenta:

1. Că a terminat cu succes bun întreg cursul gimnasilului respective al scoalei reale și a depus examenul de maturitate. Indiviții, cari au absolvat scoalele reale sânt

ei, ea le făcea dreptate: servitorii și vecinii începură a uita pe Olaus cu dese și de multe ori nefolositoare scrisori, cari le scriea pentru a face plăcerea a se iscăli ca biet esilat. Păstorul Mickelson, preotul acestei parochii, a cărei biserică trebuie că ai vedut-o, cam la o jumătate de mil de aici, era cel mai credincios causei lui Olaus. Olaus se arăta-se pururea foarte evlavios. Adelstan avea principii de toleranță, cari vătămau luteranismul cam fanatic a păstorului. El voia mai cu samă să înlătore din slujba Dumnezească, bățul eclesiarului, însărcinat a deștepta oamניi adormiți în decursul predicii. Causa veni înaintea episcopului, care a împăcat partidele. Eclesiarul fu autorizat a gādili cu o nuiea, nasul oamenilor adormiți; el a trebuit să se lase de bă și de obiceiul de a lovi cu densul. Păstorul n'a ertat însă baronului Adelstan și îndeosebi tinerei baronese, care precum se dăcea, a batjocorit evlavia dalecarliană, impusă cu bățul, acest atac în contra autorității sale. El n'a încetat de a chinui pe tinērul iarl și pe nevastă-sa și de a întărta în contra lor pe țeranii foarte aplecați la intoleranță religioasă.

Va urma.)

totodată obligați a documenta că din limba latină sciută atâta cât se recere pentru a pricepe tecturi latine mai ușoare.

2. Că după terminarea cursului dela scoalele medii a studiat în 4 ani obiectele din specialitatea sa la universitate, scoală de arte, sau la vre-un curs superior, afară de aceste a mai studiat a) literatura maghiară și istoria ei cu deosebită privire la istoria desvoltării națiunei maghiare, b.) pedagogia și istoria ei; c) din obiectele strict philosophice cel puțin logică psihologie și istoria filosofiei.

Dacă a ascultat cineva din obiectele prescise unele la alt institut în un an, ajunge dacă dela celalalt produce frecuentare de 3 ani. Cine voesce să fie calificat pentru propunerea filosofiei, a limbii și literaturii maghiare, germăne sau franceze, și a istoriei, acela trebuie se documenteze, că în decursul studiului mai înalt a studiat și literatura greacă și romană. Din cursul mai înalt de 4 ani respectivul poate face trei ani în străinătate la universitate.

3. Că după terminarea cursului superior cel puțin încă un an a petrecut practicând la scoalele medii, sau la universitățile din patrie sau din streinătate continuând a studiat — în tot cazul însă trebuie se documenteze, că în decursul celor 5 ani un an a petrecut ca profesor sau instructor.

4. Că a făcut cu succes esamenul de calificațiune prescis în §§. următori înaintea comisiei esaminătoare îndreptățite spre aceasta.

Ultima parte a examenului de calificațiune se poate face la un an după terminarea cursului superior.

§. 62. Pe baza uneia dintre comisiile esaminătoare pentru profesori pot fi admisi la facerea examenului de calificațiune și astfel de indiviți, cari n'au percurs cursul superior prescis în paragrafi de mai sus, însă în lucrările lor literare au dovedit calificațiune în specialitatea lor și cultură generală; totodată au documentat că în practică s'au ocupat cu profesura, sau la intrarea în viața acestei legi erau aplicați ca profesori.

§. 63. Esamenele sânt scripturistice și verbale și se estind:

1) asupra obiectelor a căror cunoscință se recere dela fiecare candidat în înțelesul dispozițiilor premergătoare, și aceasta din interers cătră cultură în general și a chemării profesorului.

2. asupra cunoscințelor din studiile speciale, pentru cari vrea candidatul se fie calificat.

3. asupra metodului și practicei obiectelor respective. Însă e obligat candidatul a documenta încât cunoasce și posed limba maghiară ca limbă de propunere atât gramatica cât și literatura ei. Resultatul este a se indica în diplomă.

§. 64 Esamenul de calificațiune prin statut se poate împărți în mai multe părți, așa, el se poate face la mai multe ocațiuni. Acei candidați înse cari la facerea primei părți ale examenului de calificațiune au fost la universitate în streinătate, pot face odată întreg examenul.

Esamenele de calificațiune se vor face odată în an la termene, cari se vor statori prin statut. (Va urma.)

Varietăți.

* (Archiducele *Wilhelm* călătorește prin Ungaria pentru inspecțiunea artileriei. Duminecă seara a sosit cu vaporul la Novisad. În port a fost întimpinat de generalitate, de oficerii din statul major și de reprezentantul căpitanului cetății. Archiducele a prândit în sala generală a hotelului, — unde, la dorința sa, capela muzicii de țigani, care concerta acolo, a dīs mai multe piese unguresci. Luni archiducele a inspecționat garnisoana de artilerie și fortăreața Petro-Varodinului. Marți archiducele a fost în Timișoara, unde a inspecționat despărțemintele de artilerie.

* (Comisiune militară.) Sub conducerea LMC de Schönfeld a cercetat o comisiune fortificările de pe fruntariile transilvane.

* (Căi ferate noue în Transilvania.) „Pesti Napló” anunță, că escursiunea ministrului de comunicațiune bar. Kemény, stă în legătură cu un proiect nou de căi ferate. Dela M. Oșorhei, se dăce, că se va clădi o linie pe valea Murēșului în sus, atingēnd Reghinul, până la Gurghiu și Borsók și de acolo prin pasul Tuldeșului în Moldova până la Pașcani, așa ca să se inbine cu linia Iași-Odesa. Linia aceasta ar fi cea mai scurtă dela Viena-Buda-pesta prin Moldova la Marea neagră. Necesitatea liniei acesteia este motivată și cu impregiurarea, că între Brașov și Muncaciul nu este legătură și comunicațiunea dela apus la răsărit trebuie să facă un incungiur mare, fie spre Haliciul sau spre România. Prin linia aceasta nouă linia M. Oșorheului ar eși din infundătura în care se află.

* (Amnestie.) „Dilo,” dīar rutean din Lemberg, a răspândit scirea, că actele proceselor politice din Austria întregă (probabil și din Ungaria) se încheie cu dīua în care a apărut numărul respectiv al dīarului citat, din cauza amnestiei verosimile, cu prelegiul născerii princesei de coroaă.

* (Petrecere de vară) Junimea română studiosă din giurul Săliștei arangează „Petrecere de vară” Duminecă în 5 August st. n. a. c. în „Co-

drul verde" (Bere) în Tilișca. Începutul dansului la 2 oare p. m. Prețul intrării este de persoane 50 cr. v. a. ear de familie 1 fl. v. a. Suprasolviri se primesc cu mare mulțumire și se vor cuita pe cale clarificată. Eventualul venit curat este destinat jumătate pentru fondul reuniunii pompierilor voluntari din Săliște, ear jumătate în favorul înființării reuniunii pompierilor din Tilișca. NB: Locul concentrării este Săliște, din a căreia piață vor porni arangiatorii la 1 oară către locul destinat. În cas, se fie tâmpul nefavorabil, petrecerea se va ține în edificiul spațios al școlii populare gr. or. din Tilișca.

* (Bal.) Societatea pentru fond de teatru român, își va ține adunarea s'a generală de estimp în Lipova; cu această ocaziune Comitetul central de primire va aranja un bal în ziua de 7 August, c. n. a. c. în ospetăria la: „Regele Ungariei“ cu începerea la 8 oare seara. Venitul este menit „Societății pentru fond de teatru român.“ Prețul de intrare: pentru familia: 3 fl. — pentru persoană: 1 fl. 50 cr. Ofertele se se trimite dui cassariu al comitetului: Iosif Suciș, în Lipova (B. Lipa).

* (Concert.) Societatea pentru fondul de teatru roman, și va ține adunarea sa generală de estimp în Lipova; cu această ocaziune Comitetul central de primire va aranja în favorul fondului societății, concert compus din cântece vocale, pe piano și din declamațiuni în ziua de 7 August, c. n. a. c. în ospetăria la „Regele Ungariei“ cu începere la 8 oare seară.

Programa Concertului.

1. Cântecul gintei (latine (quartet) de V. Alecsandri, coru bărbătesc musica de C. G. Porumbescu.
2. Robin de Bois, Grande Fantasia de Concert par Sydney Smith, predată pe forte-piano de Dna Emilia Pop n. Nicoară.
3. Ștefan cel mare și muma lui de Justin Popffu declamată de D-ra Adèle Curtescu.
4. Imnul unirei de A. C., cor mixt. in quartetu musica de C. G. Porumbescu.
5. Rapsodie roumaine par antoin Sipos, predată de forte-piano de Dra Aurelia Jurma.
6. O privire peste lumb de A. Mureșan, declamată de Dra Julia Jancoviciu.
7. Patria coru bărbătesc in quartet.
8. Sans Souci Galop de Bravaure par J. Ascher predată de Dra Laura Borbola.
9. Anima de Român. cor mixt in quartet musica de C. G. Porumbescu.
10. „Die Stumme von Portici“, Ouverture von Auber, predată pe forte-piano de Dna Emilia Pop n. Nicoară.
11. 10 Maiu 1881, de Alecsandri, declamată de D-ra Mărioara Vuculescu.
12. Tatarul din anardri, cor bărbătesc in quartet.
13. On songe d'une nuit d'été de Medtaylor, Paraphrase Concert par Sydney Smith. predată pe forte-piano de Dra Aurelia Jurma.
14. Scopul omului de D. Bolintintineanu, declamată de Dra Aurelia Bichiceanu.
15. Carnaval de Bucarest par. Fr. Lorenz predată pe forte-piano de Dra Laura Borbola.
16. Deșteaptăre-Române de A. Mureșan corul bărbătesc in quartet.

Prețul de intrare pentru o persoană: Locul I. 1 fl., II. 80 cr., III 50. Partere 30 cr. Ofertele se se trimite D, casariu al Comitetului: Josif Suciș, în Lipova (B. Lipa)

* (Foc) În cronica săptămânii din „S. Tageblatt“ de Marți aflăm că la Moșna au ars clădirile și de pe trei curți românesci. Se dice că în restimp de 8 zile în numita comună, a ars de doue ori. Nenorocirea a venit din jocul copiilor cu aprinjoare.

* (Cutremur de pământ.) La notița din numărul trecut sub acești titlu avem se adaugem, că catastrofa din insula Ischia este cu mult mai înfricoșătoare, de cum s'infățisat o telegrama cea din tăiu dela Neapole. Căci dela Roma s'a telegrafat Tuni, că în Casamicciola n'a rămas de cât o singură casă întreagă. Cutremurul s'a întemplat noaptea, când locuitorii erau în case. Cea mai mare parte a poporației este îngropată sub ruine. În drumuri cadavrele zac împrăsciate. Numărul morților se pretinde la 3000. Numele lor nu se pot erui. Până acum 500 vulnerați sunt transportați la Neapole. Autoritățile, miliția și preoțimea, toți iau parte la ajutorul nenorociților. — Între victime, se dicea, se află și deputatul Lazzar și fostul ministru de agricultură Miceli. Amândoi se spune mai târziu, au scăpat întreg.

Afacerea dela Tisza-Eszlár.

(Urmare.)

Nyiregyháza, 4 Iulie.

Urmează martorul Petru Matei. Acesta face depuneri, cari stau în contradicere cu depunerile de eri ale lui Ignăț Matei. Martorul următoriu e Petru Csabin et. Depunerile acestuia sânt în conformitate cu ale lui Petru Matei, el adauge că și călătoria aceasta ar fi fost ca cele de mai nainte.

Martorul Czirco încă a făcut călătoria pe plută. Detaiuri nu scie. Martorul Garcsi a călătorit cu plutașii din Tokaj și a vedit cadavrul plutind pe apă la Tisza-Dada. Doi Români au tras cadavrul din apă. — Pres.: Vedit-ai Dta cadavrul? — Martorul: Da, îi lipsea pârul, era desculț, nasul îi era strimb, la cot îi era legată o cârpă și se vedea, că în cârpa aceea a fost vâpseală. — Presid.: Ce s'a întemplat după aceea? — Martorul: Noi am făcut o groapă și am aruncat cadavrul în ea, cătră sară a venit judele din Tisza-Dada și a întrebat pentru ce am pus cadavrul în groapă. Noi am răspuns: „Find că are miros greu“. Pres.: Cu cine ai fost Dta atunci? — Martorul: Cu Ignăț Matei. — Pres.: Avea acesta bani? — Martorul: Nu, avea însă unul dintre plutași. — Pres.: Ce mai scii despre cadavrul? — Martorul: Cadavrul a fost mic având obrazul umflat. — Pres.: Mai mult nu scii? N'ai cercetat cadavrul mai deaproape? Martorul: Nu, căci n'am putut de putea. — Procurorul: Nai aușit un șgomot, care te-ar fi făcut să creși, că se lucră ceva în secret? Să dice că pe drum ar fi imbrăcat cadavrul — Martorul: N'am aușit nimic. Să ascultă Widder și Smilovits, apoi acușaii Gross și Klein. În decursul ascultării se amână pertractarea pe mâne.

Nyiregyháza, 6 Iulie.

Ședința se deschide la 10 oare. Presidentul anunță, că dela antistia comunală din Bodrogh-Olaszi ia sosit o recușițiune, din care se vede, că copiii, cari se jucau în apa din Bodrogh au dat peste o sticlă astupată; în sticlă se afla o epistolă. Epistola aflată conține voința din urmă a unui criminalist, și de oare ce se referă în câtva la procesul curgător, antistia se grăbesce a o trimite. Epistola se cetesce, e scrisă cu cerusă. Partea epistolei unde e însemnat locul, lipsesce. Datul epistolei e 30 Iunie. Epistola sună astfel:

„Certat cu lumea și cu oamenii, desperarea m'a aruncat în mâinile morții. Pe când se vor ceti și șirurile acestea sânt deja cadavru. Înainte de a muri îmi țin de datorința a face următoarea depunere:

„În Iulie (poate fi însă și Iunie, cuvântul nu se poate descifra) 1882 am omorit pe necredincioasa mea iubită, luna Simar și o am aruncat în apă la malul Tisei, lângă Dada. În interesul adevărului îmi țin de detorința, a depune aceste și a presenta justiției datul de mai sus. Acestea le declar în numele lui Dșeu și a datorinței mele; cei ce se pretătesc la moarte nu mint.“

Ioan Lóki, mașinist diplomat.

Szeiffert: Nu țin epistola aptă, a se puté incopcia de ea măsuri ulterioare. Fiindcă epistola sa aflat în comitatul Zemlinului, ași fi de părere, se se trimite organelor administsative de acolo. Eötvös: Nu sânt învoit cu propunerea procurorului și mă vedit deci necesitat a face contrapropunere. Epistola aceasta e scrisă din rea voință, aceasta se dovedesce prin mai multe circumstanțe. Eu dimpreună cu colegii mei primesc pe și ce merge epistole din toate părțile, în cari se spune locul, unde se ține de presinte Ester Solymosi, și alte detaiuri referitoare la procesul de față. Noi nu reflectăm la astfel de epistole, fiindcă le ținem de absurde.

În cazul de față încrul stă altfel, de oare ce epistola e trimisă din partea unui organ politic și conține anumite nume. Se poate presupune, că epistola de față nu e un act de rea voință. Să se facă cercetări în direcțiunea indicată în epistolă, prin adevărarea celor espuse în epistolă s'ar nimici substratul procesului în forma lui presinte.

Se cetesce părerea medicilor cu privire la ochii lui Moriș Scharf.

Martora Grosz, soția acusatului Martin Grosz, depune, că bărbatul ei a fost în timpul schimbării cadavrului și anumit în zilele dela 3—12 Iulie bolnav pe pat.

Martora Groszberger își aduce cu securitate aminte de boala din anul trecut a lui Grosz. Martora se provoacă la anumite impregiurări, cari confirmă boala.

Martora Nagy a umblat adesea în casa lui Grosz și l'a vedit bolnav.

Martorul Gyanyi a aușit pe muiera lui Grosz spuind, că bărbatul seu e bolnav. Asemenea depune și muiera lui George Gyanyi.

Muiera lui Csanyi, care, după cum a depus însași, cunoscea pe Ester Solymosi, declară, că cadavrul aflat în Dada n'a fost a lui Ester.

Mama Esterei depune, că cadavrul aflat n'a fost al ficei sale. Cadavrul a fost mai tare și mai mare, ca al ficei sale. Sin Ester încă nu avea, dinții îi erau frumoși, degetele dela picioare îi erau întregi, la cadavrul aflat au fost toate altfel.

Dr. Eötvös (cătră martoră): Cui îi a fost iertat în Tisza-Eszlár se vadă cadavrul? — Solymosy: Acelora, pe cari i am designat eu și judele. — Dr. Eötvös: Evrei n'ați designat? — Solymosy: Ce ar fi avut se caute acolo evreii? — Dr. Eötvös: Hainele le-ai cunoscut? — Solymosy: Da, erau de sigur hainele ei.

Martorii se jură și cu acestea se închieie pertractarea.

Nyiregyháza, 9 Iulie.

Martora Vámosi, revoacă depunerile ficei sale. Ea dice, că evreii ar fi silit pre fica sa prin amenințări să depună jurământ. Procurorul: Dta susții, că fica Dtale a depus jurământ fals? — Martora: Da, căci până atunci fica mea n'a vorbit nici când de Ester Solymosy. — Apărătorul Eötvös: Dta te încumeși să invinuezi pe fica Dtale cu jurământ fals, cu toate că fica Dtale a depus în consonanță cu alți cinci martori? Și scii Dta de sigur, că fica Dtale n'a cunoscut pe Ester? Martora: Nu sciu. Eötvös: Cu toate acestea ai curagial să invinuezi pe fica Dtale? — Martora: Da, fiindcă nu i-am cunoscut depunerea. — Eötvös: Nici nu trebuie să o cunosci, că s'au întemplat ca martorii să fie seduși la depuneri false. — Dr. Friedmann: Mă rog să i se spună martorei, că dacă i se va crede depunerea, fica ei va fi carcerată pe cinci ani.

Martora spune, că oamenii ar fi amenințat pe pe fica sa cu moarte, la cas dacă va depune pentru Evrei în mod favoritoriu. Amenințarea a adus cu sine, de fică-sa și-a revocat depunerea. Să presintă Iulia Vamosy. Dr. Eötvös pretinde, să se presinte și tatăl fetei, ca se nu fie instruat acasă și se nu primească informațiuni asupra întrebărilor. Procurorul spriginesce propunerea.

Tribunalul se retrage spre a se consulta și decide, a se invita numai decăt și tata Vámosi. Dr. Eötvös. Mă rog a se constata priu mediei, că Julia Vamosy a fost bătută într'un mod ne mai aușit. Cer cercetare prin mediei, ca se se eruzeze, n'a fost ea silită prin bătae a depune fals. Tribunalul primesce propunerea aceasta. Dr. Friedmann constata, că judele din Tisza-Eszlár, care e chemat ca martor, stă la ușă și ascultă. Martorii Hrabak și Haidu spun, că ar fi vedit pe Ester. Hrabak depune, că în săptămâna cea mare Joi, Vineri până Sâmbătă spre dimineață moara ar fi fost păzită de evrei bogăți cari luau măsuri rituale. La fabricarea făinei n'a fost de față nici unul din cei acușai și că nici pentru unul dintré ei nu s'a măcinat făină. Martorul nu știe detaiuri în privința ceremoniilor rituale.

Loterie.

Mercuri în 31 Iulie 1883.

Brünn:	47	67	36	87	45
--------	----	----	----	----	----

Bursa de Viena și Pesta.

Din 31 Iulie n. 1883.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	119.80	119.75
Renta de aur ung. de 4%	83.55	88.75
Renta ung. de hârtie	87.05	87.—
mprumutul drumurilor de fer ung.	1:8 —	138.—
emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	91.50	91.40
II emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer orient ung.	114.—	114.—
Acțiuni de bancă austro-ung.	838.—	838.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	291.25	291.50
Acțiuni de credit austr.	295.70	295.—
Argint	—	—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“.	—	100.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	99.70	99.75
Obligațiuni urbariale transilvane.	99.50	99.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	99.—	98.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	145.70	100.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	98.50	98.50
Obligațiuni urbariale temeșiene de	99.25	99.25
Obligațiuni urb. temeș. cuasulă sorțire	97.—	97.50
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimei devin	97.75	9.50
Sorți de regularea Tisei	109.80	109.10
Datorie de stat austriacă în hârtie	78.50	78.75
Datorie de stat austriacă în argint	79.55	79.50
London (pe polița de trei luni)	119.90	119.95
Galbin	5.66	5.67
Napoleon	9.50	9.50
100 marce nemțesci	58.46	58.50